

Arkeologi på uppdrag

Sammanfattning

I betänkandet behandlas Riksdagens revisorers förslag 2002/03:RR11 Arkeologi på uppdrag jämte motioner väckta dels med anledning av förslaget, dels under allmänna motionstiden hösten 2002.

Kulturutskottet föreslår att riksdagen med bifall till vissa delar av revisorernas förslag samt med delvis bifall till ett motionsförslag och andra delar av revisorernas förslag skall tillkännage som sin mening för regeringen att en utredning bör göras om den uppdragsarkeologiska verksamheten. I utredningen skall bl.a. en analys göras av den verksamhet som bedrivs av avdelningen för arkeologiska utredningar (UV) inom Riksantikvarieämbetet (RAÄ). Utredningen skall ha till uppgift att lägga fram förslag om en framtida organisation med utgångspunkt i att UV skall skiljas från RAÄ. I analysen skall vidare ingå RAÄ:s myndighetsuppgifter och det nuvarande sambandet mellan produktion, kompetens och metodutveckling. Utredningen bör också avse frågor om staten som beställare av uppdragsarkeologi och om hur organisationen skall få tillgång till vetenskaplig kompetens av hög kvalitet. Även frågor om verksamhetens anknytning till forskarsamhället och om nyttiggörandet av uppdragsarkeologins resultatredovisning bör ingå i utredningsarbetet. Kostnadsutvecklingen inom området skall analyseras. Vidare skall övervägas om ett system med auktorisation av arkeologer kan ge tydligare krav på kompetens och förutsättningar för hög vetenskaplig kvalitet.

Revisorernas övriga förslag samt övriga motionsförslag avstyrks av utskottet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Bakgrund.....	5
Huvudsakligt innehåll i Riksdagens revisorers förslag.....	6
Ärendets beredning.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Utredning om uppdragsarkeologin.....	8
Tillämpning av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling vid uppdragsarkeologi.....	12
Konkurrens mellan momspliktig och icke-momspliktig uppdragsarkeologi.....	13
Exploatörers ansvar för upphandling av uppdragsarkeologi.....	14
Precisering av exploatörers kostnadsansvar vid uppdragsarkeologi m.m.....	15
Förändrad kostnadsfördelning mellan staten och exploatörer vid uppdragsarkeologi.....	16
Översyn av lagen (1988:950) om kulturminnen.....	17
Reservationer.....	18
1. Utredning om uppdragsarkeologin, punkt 1 (m, fp, kd, c).....	18
2. Tillämpning av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling vid uppdragsarkeologi, punkt 2 (m, fp, kd, c).....	19
3. Exploatörers ansvar för upphandling av uppdragsarkeologi, punkt 4 (m, fp, kd, c).....	20
4. Precisering av exploatörers kostnadsansvar vid uppdragsarkeologi m.m., punkt 5 (m, fp, kd, c).....	21
5. Översyn av lagen (1988:950) om kulturminnen, punkt 7 (m, fp, kd, c).....	21
Särskilda yttranden.....	23
1. Utredning om uppdragsarkeologin, punkt 1 (c).....	23
2. Konkurrens mellan momspliktig och icke-momspliktig uppdragsarkeologi, punkt 3 (m, fp, kd, c).....	23
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	24
Framställning.....	24
Motioner väckta med anledning av förs. 2002/03:RR11.....	24
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utredning om uppdragsarkeologin

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet framfört om en utredning om uppdragsarkeologin. Därmed bifaller riksdagen förslag 2002/03:RR11 punkterna 4 i denna del och 5, bifaller delvis förslag 2002/03:RR11 punkterna 1 och 2 och motion 2002/03:Kr9 och avslår motionerna 2002/03:Kr7 yrkandena 1, 2 och 7, 2002/03:Kr8, 2002/03:Kr236 yrkande 2 i denna del och 2002/03:Kr372 yrkande 10.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Tillämpning av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling vid uppdragsarkeologi

Riksdagen avslår förslag 2002/03:RR11 punkt 3 och motion 2002/03:Kr236 yrkande 2 i denna del.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

3. Konkurrens mellan momspliktig och icke-momspliktig uppdragsarkeologi

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr7 yrkande 4.

4. Exploatörers ansvar för upphandling av uppdragsarkeologi

Riksdagen avslår förslag 2002/03:RR11 punkt 4 i denna del och motionerna 2002/03:Kr7 yrkande 3 i denna del och 2002/03:Kr11.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

5. Precisering av exploatörers kostnadsansvar vid uppdragsarkeologi m.m.

Riksdagen avslår förslag 2002/03:RR11 punkt 4 i denna del och motion 2002/03:Kr7 yrkandena 3 i denna del och 6.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

6. Förändrad kostnadsfördelning mellan staten och exploatörer vid uppdragsarkeologi

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Kr10 och 2002/03:Kr236 yrkande 2 i denna del.

7. Översyn av lagen (1988:950) om kulturminnen

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr7 yrkande 5.

Reservation 5 (m, fp, kd, c)

Stockholm den 30 september 2003

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Gunilla Tjernberg (kd), Peter Pedersen (v), Nikos Papadopoulos (s), Lena Adelson Liljeroth (m), Tommy Ternemar (s), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c), Göran Persson i Simrishamn (s), Anna Lindgren (m), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Rossana Dinamarca (v), Matilda Ernkrans (s) och Johan Andersson (s).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Fasta fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (1988:950). Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning (2 kap. 6 §). Vidare finns det i lagen bestämmelser om ingrepp i fast fornlämning i samband med markexploatering (2 kap. 10–15 §§). Länsstyrelsen kan besluta om särskild utredning när det är fråga om en planerad exploatering av ett större markområde. Vidare kan myndigheten besluta om särskild undersökning som villkor för tillstånd för en exploatör att rubba, ändra eller ta bort en fast fornlämning. Den kan också besluta om arkeologisk förundersökning för att en redan känd fornlämnings art och beskaffenhet skall fastställas.

Länsstyrelsen beslutar om till vem det skall uppdras att utföra särskild utredning (2 kap. 11 §) samt arkeologisk förundersökning och särskild undersökning (2 kap. 13 §).

Inom Riksantikvarieämbetet finns en särskild avdelning, avdelningen för arkeologiska undersökningar (UV), som utför arkeologiska undersökningar. Vissa museer utför också sådana arkeologiska utgrävningar. Det finns även några företag som är verksamma inom området.

Riksdagen beslöt våren 1997 (prop. 1996/97:99, bet. 1996/97:KrU12, rskr. 1996/97:230) om förtydliganden i kulturminneslagen för att klargöra att lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU) inte skall gälla vid länsstyrelsens beslut om särskild utredning (2 kap. 11 § andra stycket). Den skall inte heller gälla då länsstyrelsen beslutar om arkeologisk förundersökning eller särskild undersökning (2 kap. 13 § tredje stycket). Ett anbuds- och upphandlingsliknande förfarande får däremot tillämpas enligt vad som anfördes i propositionen och utskottsbetänkandet.

Enligt 2 kap.14 § KML får den som utför ett arbetsföretag som berör fast fornlämning svara för kostnaden, med vissa undantag. I den tidigare fornlämningslagen fanns bestämmelser om att ett arbetsföretag, som inte var ett allmänt eller ett större enskilt arbetsföretag, skulle vara befriat från kostnadsansvar. Denna bestämmelse togs bort när bestämmelserna fördes över till KML. I stället tillkom möjligheten att få bidrag för kostnader. Denna möjlighet regleras i förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård. Bidrag kan enligt förordningen lämnas för bl.a. arkeologiska undersökningar vid bostadsbyggande och arkeologiska undersökningar vid mindre arbetsföretag.

Vid 1998/99 års riksmöte beslöt kulturutskottet att föreslå Riksdagens revisorer att granska tillämpningen av riksdagens beslut år 1997 om uppdragsarkeologi (KrU prot. 1998/99:20.3).

Riksdagens revisorer beslöt senare att genomföra en större granskning benämnd Myndigheter på marknaden (förstudie 2001/02:9). Förstudien skulle bl.a. belysa önskade effekter för såväl myndigheter som konkurrerande företag då myndigheter agerar som säljare av varor eller tjänster på en öppen marknad. Granskningen inriktades på hur några utvalda myndigheter hantarerar en kombinerad affärs- och myndighetsroll, bl.a. hur myndigheten särskiljer myndighetsrollen från affärsrollen, hur eventuella rollkonflikter hanteras, hur uppdrags- och affärsverksamheten påverkar de primära myndighetsuppgifterna samt hur myndigheten agerar inför konkurrens.

Riksdagens revisorer gjorde två delrapporter inom projektet, varav en berör kulturutskottets beredningsområde, nämligen rapport 2002/03:3 Arkeologi på uppdrag. Efter remissbehandling avlämnade Riksdagens revisorer det nu föreliggande förslaget till riksdagen, 2002/03:RR11 Arkeologi på uppdrag.

Huvudsakligt innehåll i Riksdagens revisorers förslag

Enligt Riksdagens revisorers förslag 2002/03:RR11 bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen vad som anförs i förslaget om *Riksantikvarieämbetets uppgifter* (avsnitt 2.1, punkt 1), nämligen att regeringen skall utreda de närmare förutsättningarna för att skilja den arkeologiska uppdragsverksamheten från Riksantikvarieämbetet.

Vidare föreslår revisorerna ett tillkännagivande om *staten som beställare av arkeologi* (avsnitt 2.2, punkt 2), vilket innebär att regeringen skall tillsätta en oberoende utredning för att utforma en beställarorganisation för uppdragsarkeologi där forskare från universitet och högskola regelmässigt ingår.

Ett tillkännagivande föreslås om *konkurrens och insyn* (avsnitt 2.3, punkt 3). Det innebär att regeringen skall ompröva beslutet att undanta uppdragsarkeologi från lagen (1192:1528) om offentlig upphandling samt klargöra vilka moment i den uppdragsarkeologiska processen som är myndighetsutövning respektive utövande av offentlig makt. Vidare skall regeringen utreda förutsättningarna för att lagen om offentlig upphandling tillämpas vid köp av arkeologiska tjänster mellan myndigheter inom samma rättssubjekt.

Ett tillkännagivande föreslås också om *kostnader för uppdragsarkeologi* (avsnitt 2.4, punkt 4), nämligen att regeringen skall tillsätta en oberoende utredning för att utreda förutsättningarna för att ge exploitörerna ansvaret för att upphandla arkeologiska utredningar och undersökningar. Vidare skall regeringen utreda hur de samlade kostnaderna för uppdragsarkeologiska undersökningar har utvecklats och hur exploitörernas utvidgade kostnadsansvar har utfallit. Det begärs också att regeringen skall precisera vad exploitörernas kostnadsansvar skall omfatta och vilka ambitionsnivåer som skall gälla för t.ex. sådan publicering och sådana vetenskapliga analyser som faller inom ramen för exploitörernas kostnadsansvar.

Slutligen föreslår revisorerna ett tillkännagivande om utredning av *kompetenskrav och auktorisation* när det gäller arkeologer inom uppdragsarkeologin (avsnitt 2.5, punkt 5).

Ärendets beredning

Riksdagens revisorers förslag 2002/03:RR11 avlämnades till riksdagen under våren 2003. Fem motioner väcktes med anledning av förslaget. Kulturutskottet påbörjade i maj 2003 behandlingen av förslaget, följdmotionerna och två motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2002/03 med avsikten att justera ett betänkande i ärendet under hösten 2003.

Vid sammanträdet den 15 maj 2003 lämnades på utskottets begäran information om och synpunkter på förslaget och motionerna av företrädare för Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna i Stockholms och Västernorrlands län samt Arkeologikonsult. Vid sammanträdet den 20 maj 2003 lämnades information och synpunkter av företrädare för Societas Archaeologica Upsalensis.

Utskottets överväganden

Utredning om uppdragsarkeologin

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör som sin mening tillkännage för regeringen vad utskottet framfört om en utredning om uppdragsarkeologin.

Därmed tillstyrker utskottet vissa delar av Riksdagens revisorers förslag i vad avser utredning om kostnadsutvecklingen för uppdragsarkeologin och om auktorisation av arkeologer.

Utskottet tillstyrker därvid delvis ett motionsförslag om en utredning om uppdragsarkeologin samt revisorernas förslag om utredning om att skilja avdelningen för arkeologiska utgrävningar (UV) från Riksantikvarieämbetet (RAÄ) samt utredning om länsstyrelsernas kompetens och resurser.

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om att riksdagen utan föregående utredning skall besluta om avskiljande av UV från RAÄ samt motioner om formerna för forskarmedverkan i länsstyrelsernas arbete och om vissa krav vid auktorisation av arkeologer.

Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c).

Riksdagens revisorers förslag

Riksdagens revisorer anger i sitt förslag 2002/03:RR11 att granskningen omfattat organisationen och konkurrensvillkoren för uppdragsarkeologi, särskilt länsstyrelsernas val av undersökare, samt Riksantikvarieämbetets verksamhet både som myndighetsutövare och som utförare av uppdragsarkeologiska undersökningar. Även arkeologisk forskning och användningen av resultaten av undersökningarna har berörts.

Revisorerna anför att de förslag som lagts fram syftar till

- att värna fornlämningarnas skydd,
- att stärka statens roll som beställare av arkeologiska undersökningar,
- att säkerställa kvaliteten i det arkeologiska arbetet,
- att öka användningen av resultaten av de arkeologiska undersökningarna,
- att förbättra insynen,
- att skapa förutsättningar för bättre konkurrens och kostnadskontroll samt
- att tydliggöra Riksantikvarieämbetets myndighetsuppgifter.

Revisorerna anser att avdelningen för arkeologiska undersökningar (UV) bör skiljas från Riksantikvarieämbetet (RAÄ) (yrkande 1). Med en tydlig åtskillnad mellan myndighetsutövning och uppdragsverksamhet bör trovärdigheten öka i RAÄ:s agerande när det gäller normgivning, uppföljning och tillsyn.

Regeringen bör därför utreda dels de närmare förutsättningarna för ett sådant åtskiljande, dels vilka uppgifter som RAÄ respektive den arkeologiska uppdragsverksamheten skall svara för.

Revisorerna anser att staten är en svag beställare av arkeologi. Länsstyrelserna bör ges förutsättningar för att vid utformning av kravspecifikationer beakta samhällets behov av ökad kunskap. Det är inte rimligt eller effektivt att kräva att länsstyrelsernas personal skall ha erforderlig vetenskaplig kompetens härför. Därför bör det vara en uppgift för universitet och högskolor att tillsammans med länsstyrelserna utforma riktlinjerna för stora arkeologiska undersökningar. Forskare bör kunna fungera som rådgivare och stöd till länsstyrelserna och tillsammans med länsstyrelserna ”ta kommandot över beställningen av arkeologiska undersökningar ur ett vetenskapligt perspektiv”. Uppdragsarkeologin skulle därmed knytas närmare forskningen som får insyn i verksamheten och blir aktiv mottagare av utgrävningsrapporter. Biståndet bör ske inom ramen för universitetens och högskolornas samverkansuppdrag, den s.k. tredje uppgiften. Då det gäller frågan om länsstyrelsernas resurser anför revisorerna att regeringen är oförhindrad att vid behov förstärka deras resurser, eftersom uppdragsarkeologiska ärenden kommer slumpmässigt. En oberoende utredning bör utforma en sådan beställarorganisation som revisorerna skisserat (yrkande 2).

Revisorerna noterar att Riksantikvarieämbetet ännu i mars 2003 inte fått aviserat uppdrag att noga följa kostnadsutvecklingen sedan exploitörerna år 1997 fick ansvaret även för fyndhantering och konservering. Regeringen bör därför utreda hur de samlade kostnaderna har utvecklats och hur exploitörernas kostnadsansvar har utfallit (yrkande 4 delvis).

Revisorerna anför att länsstyrelsernas synsätt och rutiner då det gäller undersökarnas kompetens varierar. Valet av undersökare motiveras inte alltid. Vidare har frågan om huruvida s.k. regional kompetens skall krävas av undersökarna inte något klart svar. Frågan om auktorisation av undersökande arkeologer behöver utredas (yrkande 5). Det behöver bl.a. klargöras vilka som bör auktoriseras, enskilda personer, undersökande organisationer, privata företag m.fl. Andra frågor som bör klargöras är vilka krav som skall ställas för auktorisation och vem som skall besluta om auktorisation.

Motionerna

Mot bakgrund av de problem och frågeställningar om uppdragsarkeologin som Riksdagens revisorer lyfter fram i sitt förslag föreslås i motion 2002/03:Kr9 (s, v, mp) att riksdagen skall begära att regeringen tillsätter en *utredning* med uppgift att se över *den uppdragsarkeologiska verksamheten*. I motionen nämns att utredningen bl.a. skall analysera förutsättningarna för att skilja avdelningen för arkeologiska undersökningar (UV) från Riksantikvarieämbetet (RAÄ) samt närmare studera länsstyrelsernas behov av kompetens inom området uppdragsarkeologi och behovet av auktorisation av arkeologer.

I tre motioner tas frågan om *avskiljande av UV från RAÄ* upp.

Enligt motion 2002/03:Kr7 (c) bör en utförare av en verksamhet inte revidera sin egen verksamhet. Mot denna bakgrund föreslår motionärerna att riksdagen som sin mening skall tillkännage för regeringen att UV utan ytterligare och fördröjande utredning skall skiljas från RAÄ:s övriga verksamhet (yrkande 1).

Även i motionerna 2002/03:Kr236 (m) yrkande 2 i denna del och 2002/03:Kr372 (fp) yrkande 10 begärs att riksdagen skall besluta om avskiljande av UV från RAÄ. RAÄ bör renodlas till att vara en central sektorsmyndighet utan egna genomföranderesurser. Därmed skall en mera jämlik konkurrens skapas mellan de institutioner, företag m.fl. som gör utgrävningar på uppdrag.

Motionärerna bakom motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 2 ansluter sig till revisorernas bedömning att det behövs *forskarstöd till länsstyrelserna* i deras verksamhet med uppdragsarkeologi. Motionärerna anser att organisationen av ett sådant stöd till länsstyrelserna i deras roll som beställare bör utredas. Forskare skall därvid även ”leda verksamheten” för att bättre ta till vara samhällets intresse av kunskapsstillväxt. Även samarbete mellan utförare, museer och forskare förordas i motionen.

Vid en utredning av frågan om *auktorisering av arkeologer* bör enligt motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 7 hänsyn tas till att behovet av djup historisk kunskap hos arkeologer är viktigare än s.k. regional kompetens. Samtidigt är det viktigt att auktoriserade arkeologer samarbetar med regionala ”grävare” som har kunskap om trakten, vilket kan skapa en starkare känsla för historien bakom platsen som skall utgrävas. För att öka förståelsen från ortsbor är det enligt motionen också av stor betydelse att ortens befolkning får vara delaktig i utgrävningen.

Enligt motion 2002/03:Kr8 (mp) bör riksdagen begära att regeringen skall lägga fram förslag för riksdagen om auktorisering av arkeologer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser – liksom Riksdagens revisorer och motionärer – att de länge diskuterade frågorna om den uppdragsarkeologiska verksamheten bör utredas. Det är inte tillfredsställande att frågor inom området uppfattas som oklara av dem som är berörda eller att organisationen med en central myndighet som dominerande utförare av uppdragsarkeologiska undersökningar och utgrävningar delvis har kommit att ifrågasättas.

Utskottet – som under 2002/03 års riksmöte påbörjade behandlingen av Riksdagens revisorers förslag och motionsförslagen – har noterat i 2003/04 års budgetproposition att även regeringen anser att det behövs en utredning av vissa frågor inom den uppdragsarkeologiska verksamheten (prop. 2003/04:1, utg. omr. 17 s. 27). I ett sådant utredningsuppdrag bör enligt regeringen ingå dels att analysera förutsättningarna för den verksamhet som bedrivs inom RAÄ:s UV-delning, dels att föreslå en framtida organisation med utgångspunkt i att UV skall skiljas från RAÄ.

Utskottet anser att regeringen snarast bör tillsätta en utredning om uppdragsarkeologi. Utskottet kan således inte tillstyrka motionsförslagen om att riksdagen redan nu, utan utredning, skall besluta om avskiljande av UV från RAÄ. I det följande lämnar utskottet vissa synpunkter på utredningen om uppdragsarkeologin.

Utskottet instämmer med det som revisorerna anför om att syftet med en utredning om uppdragsarkeologin bör vara att värna fornlämningarnas skydd, stärka statens roll som beställare av arkeologiska undersökningar, säkerställa kvaliteten i det arkeologiska arbetet, öka användningen av resultaten av de arkeologiska undersökningarna, förbättra insynen, skapa förutsättningar för bättre konkurrens och kostnadskontroll samt tydliggöra Riksantikvarieämbetets myndighetsuppgifter.

Kvalitets- och kostnadsaspekterna på uppdragsarkeologin har tagits upp av revisorerna, motionärerna och regeringen. Utskottet vill påminna om att det i kulturminneslagen sedan den 1 juli 1997 sägs att utredningar och undersökningar inom uppdragsarkeologin skall vara av god vetenskaplig kvalitet och genomföras till en kostnad som inte är högre än vad som är motiverat med hänsyn till omständigheterna (2 kap. 11 och 13 §§). Detta bör självfallet utgöra en av utgångspunkterna för utredningsarbetet.

Enligt utskottets uppfattning bör en utredare analysera förutsättningarna för den verksamhet som bedrivs av UV och lämna förslag beträffande en framtida organisation, med utgångspunkt i att UV skall skiljas från RAÄ. RAÄ:s myndighetsuppgifter och det nuvarande sambandet mellan produktion, kompetens och metodutveckling bör ingå i analysen och övervägandena.

Utskottet anser att den kommande utredningen också bör klarlägga de frågor som gäller staten som beställare av uppdragsarkeologi och på vilket sätt organisationen skall få tillgång till vetenskaplig kompetens av hög kvalitet. Anknytningen till forskarsamhället och nyttiggörandet av uppdragsarkeologins resultatredovisning bör ingå i utredningsarbetet.

Regeringen bör vidare låta utreda hur de samlade kostnaderna för uppdragsarkeologiska undersökningar har utvecklats och hur exploitörernas utökade kostnadsansvar även för fyndhantering och konservering (KML 2 kap. 13 §) har utfallit.

Den kommande utredningens uppdrag bör enligt utskottets mening också omfatta frågan om auktorisation av arkeologer. Utredaren skall överväga om ett system med auktorisation kan ge tydligare krav på kompetens och förutsättningar för hög vetenskaplig kvalitet. Därvid behöver bl.a. klargöras vem som skall auktoriseras – personer, organisationer eller företag –, vilka krav på utbildning, erfarenhet och lämplighet som bör ställas, vilket organ som skall besluta om auktorisation och vilka befogenheter detta organ bör ha. Riksdagen bör dock inte göra något uttalande om vilket slag av kunskap som bör krävas för auktorisation.

Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening tillkännager för regeringen vad utskottet här anfört om en utredning om uppdragsarkeologi med utgångspunkt i de problem och frågeställningar som Riksdagens revisorer har lyft fram. Riksdagen bör vid beslutet om tillkännagivande bifalla Riksdagens revisorers förslag 2002/03:RR11 yrkande 4 i den del som rör utredning av utvecklingen av de samlade kostnaderna för uppdragsarkeologiska undersökningar inklusive kostnader för fyndhantering och konservering samt yrkande 5 om auktorisation av arkeologer. Utskottet föreslår att riksdagen samtidigt delvis bifaller motion 2002/03:Kr9 (s, v, mp). Vidare bör riksdagen delvis bifalla revisorernas förslag 2002/03:RR11 yrkande 1 om utredning om skiljande av UV från RAÄ och yrkande 2 om staten som beställare av uppdragsarkeologi. Slutligen bör riksdagen avslå motionerna 2002/03:Kr7 (c) yrkandena 1, 2 och 7, 2002/03:Kr8 (mp), 2002/03:Kr236 (m) yrkande 2 i nu aktuell del och 2002/03:Kr372 (fp) yrkande 10.

Tillämpning av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling vid uppdragsarkeologi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå Riksdagens revisorers förslag samt motionsförslaget om tillämpning av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling vid uppdragsarkeologi.

Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c).

Riksdagens revisorers förslag

Regeringen bör enligt revisorernas förslag ompröva det tidigare riksdagsbeslutet om undantag från lagen (1992:1528) om offentlig upphandling när det gäller uppdragsarkeologin (yrkande 3). Därmed skulle en likvärdig och rätts-säker behandling och förbättrad insyn kunna åstadkommas. Det bör klargöras vilka moment i uppdragsarkeologin som är ”myndighetsutövning respektive utövande av offentlig makt”. Vidare bör förutsättningarna utredas för att tillämpa lagen om offentlig upphandling vid köp av arkeologiska tjänster mellan myndigheter inom samma rättssubjekt.

Motionen

I motion 2002/03:Kr236 (m) yrkande 2 i denna del begärs ett tillkännagivande för regeringen om att lagen om offentlig upphandling skall tillämpas vid upphandling av arkeologiska undersökningar. Vidare sägs i motionen att privata alternativ som kan bidra till metodutveckling och rationalisering bör uppmuntras samtidigt som starka krav bör ställas på den vetenskapliga kvaliteten.

Utskottets ställningstagande

Av kulturminneslagen (2 kap. 11 och 13 §§) framgår att lagen (1992:1528) om offentlig upphandling inte gäller vid sådan arkeologisk verksamhet som benämns särskild utredning, arkeologisk förundersökning eller särskild undersökning. Dessa bestämmelser i kulturminneslagen gäller sedan den 1 juli 1997 (prop. 1996/97:99, bet. 1996/97:KrU12, rskr. 1996/97:230). Av både propositionen och kulturutskottets betänkande framgick att ett anbuds- och upphandlingsliknande förfarande dock får tillämpas (bet. 1996/97:KrU12 s. 6).

Utskottet har under tidigare år behandlat frågan om huruvida lagen (1992:1528) om offentlig upphandling skall tillämpas vid uppdragsarkeologi. Senast vid 2001/02 års riksmöte (bet. 2001/02:KrU19 s. 16–17) har utskottet – med hänvisning till vad som tidigare anförts (bl.a. i bet. 1996/97:KrU12 s. 6) – avstyrkt motionsyrkanden i frågan.

Utskottet har i ett föregående avsnitt av betänkandet föreslagit att en utredning om den uppdragsarkeologiska verksamheten skall genomföras. Det innebär bl.a. att formerna för hur uppdragsarkeologi beställs kommer att beröras.

Utskottet anser att riksdagen inte har underlag för ett sådant ställningstagande till frågan om huruvida upphandlingslagen skall tillämpas vid uppdragsarkeologi som begärs i revisorernas förslag och i motion Kr236 (m). Riksdagen bör avvakta resultaten av utredningsarbetet innan frågan övervägs. Utskottet föreslår att riksdagen avslår revisorernas förslag 2002/03:RR11 yrkande 3 och motion 2002/03:Kr236 (m) yrkande 2 i nu aktuell del.

Konkurrens mellan momspliktig och icke-momspliktig uppdragsarkeologi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om konkurrens mellan momspliktig och icke-momspliktig uppdragsarkeologi.

Motionen

I motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 4 föreslås att riksdagen skall tillkänna för regeringen att konkurrensen inom uppdragsarkeologin inte är jämställd, eftersom RAÄ:s arkeologiska uppdragsverksamhet inte är momspliktig, medan privata utgrävare är momspliktiga och därmed tvingas lämna högre anbud.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill först påminna om att frågor om momspliktighet hör till skatteutskottets beredningsområde.

Den kommande utredningen om uppdragsarkeologi kan resultera i förslag om ändrad organisation för beställning och utförande av arkeologisk verksamhet. Det är därför inte möjligt att i dag göra någon bedömning av om momspliktighet i framtiden skulle kunna ha en snedvridande effekt på konkurrensen mellan dem som skall utföra det arkeologiska arbetet. Riksdagen bör inte göra något sådant uttalande som begärs i motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 4, varför motionsyrkandet bör avslås.

Exploatörers ansvar för upphandling av uppdragsarkeologi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå Riksdagens revisorers förslag samt motionsförslagen om exploatörers ansvar för upphandling av uppdragsarkeologi.

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Riksdagens revisorers förslag

Länsstyrelserna bör enligt revisorerna avlastas uppgiften att ansvara för upphandlingen av arkeologitjänsterna. Upphandlingen bör därför göras av exploatörerna själva i enlighet med av länsstyrelserna fastställda kravspecifikationer. Endast offentliga exploatörer kan åläggas att upphandla arkeologi enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, men revisorerna förutsätter att privata exploatörer agerar affärsmässigt. En oberoende utredning bör enligt revisorernas förslag utreda förutsättningarna för att ge exploatörerna ansvaret för upphandlingen (yrkande 4 delvis).

Motionerna

Revisorernas förslag om en oberoende utredning av frågan om att flytta ansvaret för upphandlingen av arkeologiska undersökningar från länsstyrelserna till exploatörerna tas upp i motion 2002/03:Kr11 (kd). Motionärerna tillstyrker revisorernas förslag. De vill dock att riksdagen skall tillkännage för regeringen att vid en sådan utredning bör regeringen väga in remissinstansernas framförda oro för exploatörernas möjligheter att klara en sådan upphandling. Motionärerna anser att staten bör få ett fortsatt inflytande över upphandlingen och att hänsyn bör tas till mindre exploatörers brist på resurser och kunskap för detta slag av upphandling. Enligt motion Kr7 (c) yrkande 3 i denna del bör exploatörerna åläggas att upphandla arkeologiska utredningar och undersökningar enligt marknadsekonomiska förutsättningar.

Utskottets ställningstagande

En utredning om uppdragsarkeologin bör självfallet grundas på kunskap om hur det nuvarande systemet har fungerat och hur det nuvarande regelsystemet tillämpats. Först sedan ett sådant underlag tagits fram och sammanställts kan en bedömning göras av om det är nödvändigt att överväga en ändrad ansvarsfördelning när det gäller beställningen och upphandlingen av uppdragsarkeologin. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte bör göra ett sådant uttalande som revisorerna föreslår om en överflyttning av beställningsansvaret från länsstyrelserna till exploatörerna. Det får ankomma på utredaren att göra en samlad bedömning av länsstyrelsernas uppgifter inom uppdragsarkeologin i förhållande till deras resurser och en bedömning av andra frågor som rör ansvaret för beställningen av uppdragsarkeologi. Riksdagen bör avslå revisorernas förslag 2002/03:RR11 yrkande 4 i nu aktuell del. Därmed bör riksdagen även avslå motion 2002/03:Kr11 (kd), i vilken begärs ett uttalande av riksdagen om inriktningen av den av revisorerna föreslagna utredningen om ansvaret för beställningen av den arkeologiska verksamheten. Riksdagen bör likaså avslå motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 3 i nu aktuell del.

Precisering av exploatörers kostnadsansvar vid uppdragsarkeologi m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå Riksdagens revisorers förslag och motionsförslagen om precisering av exploatörers kostnadsansvar vid uppdragsarkeologi m.m.

Jämför reservation 4 (m, fp, kd, c).

Riksdagens revisorers förslag

Regeringen bör enligt Riksdagens revisorers förslag precisera vad exploatörernas kostnadsansvar bör omfatta (yrkande 4 delvis). Revisorerna anför att omfattningen av kostnadsansvaret i dag bygger på praxis och att gränserna tänjs.

Motionen

Enligt motion 2002/03:Kr7 (c) bör en exploatör i normalfallet åläggas att bekosta arkeologiska utredningar och undersökningar enligt marknadsekonomiska förutsättningar (yrkande 3 i denna del). Vidare bör kostnadsansvaret och dokumentationsbehovet vid större arkeologiska utredningar och undersökningar utredas (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående föreslagit att regeringen skall låta utreda hur de samlade kostnaderna för uppdragsarkeologin har utvecklats och hur exploatörernas utvidgade kostnadsansvar för fyndhantering och konservering utfallit. Med hänvisning till att undersökningens resultat och utredningsförslaget bör avvaktas, föreslår utskottet att riksdagen skall avslå revisorernas förslag 2002/03:RR11 yrkande 4 i den del som avser precisering av exploatörernas kostnadsansvar samt motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 3 i denna del och yrkande 6.

Förändrad kostnadsfördelning mellan staten och exploatörer vid uppdragsarkeologi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om förändrad kostnadsfördelning mellan staten och exploatörer vid uppdragsarkeologi.

Motionerna

Ett tillkännagivande från riksdagen för regeringen föreslås i motion 2002/03:Kr10 (s) om att regeringen bör överväga en ändrad kostnadsfördelning mellan staten och exploatören vid arkeologiska undersökningar. Syftet med motionsförslaget är att gynna bostadsbyggandet.

I motion 2002/03:Kr236 (m) yrkande 2 i denna del föreslås att överkostnader för arkeologiska undersökningar skall täckas med statliga bidrag eller andra bidrag. Kostnaderna för undersökningar som krävs för att privata fastigheter skall kunna exploateras bör enligt motionen stå i rimlig proportion till exploateringens lönsamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill påminna om att det i dag finns en möjlighet att få statsbidrag till arkeologiska undersökningar vid bostadsbyggande och vid mindre arbetsföretag.

Med hänvisning till kommande utredningsarbete beträffande uppdragsarkeologin anser utskottet att riksdagen inte bör göra några sådana uttalanden om ändrad kostnadsfördelning mellan staten och exploatörer som föreslås i motionerna 2002/03:Kr10 (s) och 2002/03:Kr236 (m) yrkande 2 i denna del, varför riksdagen bör avslå dem.

Översyn av lagen (1988:950) om kulturminnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om översyn av lagen (1988:950) om kulturminnen.

Jämför reservation 5 (m, fp, kd, c).

Motionen

I motion 2002/03:Kr7 (c) begärs en översyn av kulturminneslagen i syfte att man vid arkeologiska utredningar och undersökningar skall prioritera utifrån en helhetssyn på samhället (yrkande 5). Motionärerna anför att länsstyrelserna vid sina beslut skall ta hänsyn inte enbart till behovet av arkeologisk kunskap utan även till behovet av tillväxt i samhället.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det inte är motiverat att riksdagen begär en sådan översyn av kulturminneslagen som föreslås i motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 5. Länsstyrelsen skall självfallet i all sin verksamhet ha en inriktning mot att tillväxten i samhället inte hämmas. Det är dock att märka att det i t.ex. kulturminneslagen och miljöbalken uttrycks sådana prioriteringar av skyddet för kultur- och naturmiljön som skall iakttas. Som inom alla samhällsområden måste således behov av olika slag vägas mot varandra, vilket självfallet också ingår i länsstyrelsernas verksamhet med uppdragsarkeologi. Något sådant uttalande som begärs i motionen bör inte göras, varför motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 5 bör avslås av riksdagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utredning om uppdragsarkeologin, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelson Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen förslag 2002/03:RR11 punkterna 4 i denna del och 5 och motionerna 2002/03:Kr7 yrkande 1, 2002/03:Kr236 yrkande 2 i denna del och 2002/03:Kr372 yrkande 10 och bifaller delvis förslag 2002/03:RR11 punkterna 1 och 2 och motionerna 2002/03:Kr7 yrkandena 2 och 7, 2002/03:Kr8 och 2002/03:Kr9.

Ställningstagande

Vi anser att det är nödvändigt att en tydlig åtskillnad görs mellan den myndighetsutövning och den uppdragsverksamhet som i dag åligger Riksantikvarieämbetet (RAÄ). RAÄ bör vara en renodlad myndighet för sektorn utan egna genomföranderesurser. Mot denna bakgrund bör riksdagen – utan ytterligare och fördröjande utredning – besluta om att RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) skall skiljas från RAÄ i enlighet med vad som föreslås i motionerna 2002/03:Kr7 (c) yrkande 1, 2002/03:Kr236 (m) yrkande 2 i denna del och 2002/03:Kr372 (fp) yrkande 10. Ett skiljande av UV från RAÄ kommer att skapa en mera jämlik konkurrens inom området. Det bör också medföra ett ändrat och effektivare arbetssätt som bl.a. kan bidra till minskade kostnader för exploitörerna, en förbättrad rapportering och insyn samt ökat nyttiggörande av erfarenheter och kunskaper från verksamheten.

Det ankommer på regeringen att förbereda ett skyndsamt genomförande av denna nya organisation av uppdragsarkeologin och att därvid låta utreda i vilken form UV fortsättningsvis skall verka. Därvid behöver även sådana frågor övervägas, som tagits upp i Riksdagens revisorers förslag och i motionerna, som gäller gränsdragning och ansvarsfördelning mellan RAÄ och dem som utför de arkeologiska utgrävningarna. Det är också nödvändigt att i detta

sammanhang överväga hur statens, dvs. främst länsstyrelsernas, roll i den uppdragsarkeologiska verksamheten mera regelmässigt skall kunna förstärkas genom tillgång till vetenskaplig kompetens.

Vi anser att genomförandeutredningen vid sitt arbete med den nya organisationen av uppdragsarkeologin också bör behandla frågor om hur auktorisation av arkeologer skall kunna genomföras.

Vidare anser vi att regeringen i enlighet med revisorernas förslag skall följa upp och utvärdera hur de samlade kostnaderna för de uppdragsarkeologiska undersökningarna utvecklats och hur exploitörernas utökade kostnadsansvar för fyndhantering och konservering utfallit.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här anfört. Därmed bör riksdagen bifalla revisorernas förslag 2002/03:RR11 yrkandena 4 i denna del och 5 samt motionerna 2002/03:Kr7 yrkande 1, 2002/03:Kr236 yrkande 2 i denna del och 2002/03:Kr372 yrkande 10 och delvis bifalla revisorernas förslag 2002/03:RR11 punkterna 1 och 2 samt motionerna 2002/03:Kr7 yrkandena 2 och 7, 2002/03:Kr8 och 2002/03:Kr9.

2. Tillämpning av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling vid uppdragsarkeologi, punkt 2 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr236 yrkande 2 i denna del och bifaller delvis förslag 2002/03:RR11 punkt 3.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med vad som anförs i motion 2002/03:Kr236 (m) att lagen (1992:1528) om offentlig upphandling skall tillämpas vid upphandling av arkeologiska undersökningar. Därmed kommer möjligheten till insyn i de arkeologiska beslutsprocesserna att öka. Vi vill påminna om att Riksdagens revisorer hänvisat till att de styrkts i sin uppfattning att det tidigare riksdagsbeslutet om att inte tillämpa upphandlingslagen borde omprövas, när remissyttranden bl.a. från Nämnden för offentlig upphandling inkommit. Vi vill också påminna om att både Vägverket och Banverket har förordat upphandling och anfört att kostnaderna därigenom skulle kunna reduceras utan att kvaliteten försämras. Vi anser också att privata alternativ som kan bidra till metodutveckling och rationaliseringar skall uppmuntras förenat med starka krav på vetenskaplighet.

Vi föreslår att riksdagen som sin mening tillkännager för regeringen att förslag bör föreläggas riksdagen om lagändringar som innebär att upphandlingslagen skall tillämpas vid uppdragsarkeologi. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr236 yrkande 2 i denna del och delvis bifalla revisorernas förslag 2002/03:RR11 punkt 3.

3. Exploatörers ansvar för upphandling av uppdragsarkeologi, punkt 4 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen förslag 2002/03:RR11 punkt 4 i denna del och motion 2002/03:Kr11 och bifaller delvis motion 2002/03:Kr7 yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med Riksdagens revisorer att en oberoende utredning bör göras av frågan om förutsättningarna för att ge exploatörerna ansvaret för upphandling av arkeologiska utredningar och undersökningar. Om exploatörerna ges ansvaret för upphandlingen får de tidiga kontakter med arkeologer, vilket kanske kan leda till sådan omprövning av exploateringsplanerna att ingrepp i fornlämningar kan undvikas. Vi delar revisorernas åsikt att länsstyrelserna kan fungera bättre i sina övriga uppgifter, t.ex. när det gäller att tillgodose statens intressen av vetenskaplig kvalitet och nytta när kravspezifikationer utarbetas, om de avlastas ansvaret för upphandling.

Som anförs i motion 2002/03:Kr11 (kd) bör – i en sådan utredning om ansvaret för upphandlingen av uppdragsarkeologin – hänsyn tas till remissinstansernas oro för mindre exploatörers möjlighet att klara sådana uppgifter. Staten bör därför även i fortsättningen ha ett inflytande över upphandlingen. Vi ansluter oss också till den uppfattning som framförs i motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 3 i denna del att exploatörerna bör åläggas att upphandla enligt marknadsekonomiska förutsättningar.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här anför. Därmed bör riksdagen bifalla revisorernas förslag 2002/03:RR11 punkt 4 i denna del och motion 2002/03:Kr11 och delvis bifalla motion 2002/03:Kr7 yrkande 3 i denna del.

4. Precisering av exploatörers kostnadsansvar vid uppdragsarkeologi m.m., punkt 5 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen förslag 2002/03:RR11 punkt 4 i denna del och bifaller delvis motion 2002/03:Kr7 yrkandena 3 i denna del och 6.

Ställningstagande

Vi tillstyrker Riksdagens revisorers förslag att regeringen bör precisera vad exploatörernas kostnadsansvar skall omfatta och vilka ambitionsnivåer som skall gälla för deras publicering och vetenskapliga analyser. Det är inte tillfredsställande om kostnadsansvaret bygger på praxis och att gränserna för ansvaret tänjs. Det bör inte heller få fortsätta att vara oklart vem som har ansvaret för att bevaka att exploatörernas kostnadsansvar inte överskrider. Regeringen bör i sammanhanget också överväga frågan om huruvida exploatörerna skall åläggas att bekosta utredningar och undersökningar enligt marknadsekonomiska förutsättningar.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi anfört om precisering av exploatörers kostnadsansvar vid uppdragsarkeologi m.m. Därmed bör riksdagen bifalla revisorernas förslag 2002/03:RR11 punkt 4 i denna del och delvis bifalla motion 2002/03:Kr7 yrkandena 3 i denna del och 6.

5. Översyn av lagen (1988:950) om kulturminnen, punkt 7 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Kr7 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör begära att regeringen skall göra en översyn av kulturminneslagen i syfte att man vid arkeologiska utredningar och undersökningar skall prioritera utifrån en helhetssyn på samhället. Länsstyrelserna bör nämligen vid sina beslut om arkeologiska undersökningar och utredningar på ett mera framtidsinriktat sätt ta hänsyn till såväl behovet av arkeologisk kunskap som behovet av tillväxt i samhället. Bedömningen av vad som skall utföras bör göras med hänsyn tagen till arkeologiska, ekonomiska och tillväxtvänliga faktorer.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här har anfört. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2002/03:Kr7 yrkande 5.

Särskilda yttranden

1. Utredning om uppdragsarkeologin, punkt 1 (c)

Birgitta Sellén (c) anför:

Jag vill särskilt understryka vad som anförs i motion 2002/03:Kr7 (c) om vikten av att de arkeologiska utgrävningarna, som utförs av professionella arkeologer, sker i samverkan med ”regionala grävare” som har kunskaper om trakten. Därigenom bör en starkare känsla för historien bakom utgrävningsplatsen kunna skapas. Vidare bör Ortsbefolkningen få vara delaktig vid utgrävningen för att öka förståelsen bland dem.

2. Konkurrens mellan momspliktig och icke-momspliktig uppdragsarkeologi, punkt 3 (m, fp, kd, c)

Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c) och Anna Lindgren (m) anför:

Vi instämmer i vad som anförs i motion 2002/03:Kr7 (c) yrkande 4 om att konkurrensen inom uppdragsarkeologin inte är jämställd så länge som Riksantikvarieämbetets (RAÄ) uppdragsarkeologiska verksamhet (UV) är en del av myndigheten och därmed inte momspliktig. Vi har i reservation 1 till detta betänkande föreslagit riksdagen att besluta om skiljande av UV från RAÄ. Vid ett bifall till reservationen torde frågan om den ojämlika konkurrensen kunna bli löst.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställning

Framställning 2002/03:RR11 Riksdagens revisorers förslag angående arkeologi på uppdrag:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorer-na anfört i avsnitt 2.1 om Riksantikvarieämbetets uppgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorer-na anfört i avsnitt 2.2 om staten som betställare av arkeologi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorer-na anfört i avsnitt 2.3 om konkurrens och insyn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorer-na anfört i avsnitt 2.4 om kostnader för uppdragsarkeologi.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad revisorer-na anfört i avsnitt 2.5 om kompetenskrav och auktorisation.

Motioner väckta med anledning av förs. 2002/03: RR11

2002/03:Kr7 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att skilja den arkeologiska uppdragsverksamheten från Riksantikvarieämbetets övriga verksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utreda skapandet av en beställarorganisation för uppdragsarkeologi där forskare från universitet och högskolor ingår.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ålägga exploitör, i normalfallet, att bekosta, upphandla och utföra arkeologiska utredningar och undersökningar enligt marknadsekonomiska förutsättningar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att konkurrensen ej blir jämställd när Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet inte är momspliktig.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utföra en översyn av kulturminneslagen i syfte att på ett mer framträdande sätt kunna prioritera vid arkeologiska utredningar och undersökningar utifrån en helhetssyn i samhället.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda kostnadsansvaret och dokumentationsbehovet för större arkeologiska utredningar och undersökningar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda frågan om auktorisation av arkeologer.

2002/03:Kr8 av Ewa Larsson m.fl. (mp):

Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till hur auktorisation av arkeologer i framtiden kan ske.

2002/03:Kr9 av Annika Nilsson m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning bör tillsättas med uppgift att se över den uppdragsarkeologiska verksamheten.

2002/03:Kr10 av Tomas Eneroth och Carina Adolfsson Elgestam (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnader vid arkeologiska utgrävningar.

2002/03:Kr11 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens och exploatörernas ansvar och inflytande vid upphandling av arkeologiska utredningar och undersökningar.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:Kr236 av Kent Olsson m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturmiljön.

2002/03:Kr372 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskilja Riksantikvarieämbetets arkeologiska undersökningsenhet från myndigheten.